

مقدمه

کنه‌ها از جمله آفات هستند که خسارات بسیار زیادی در محصولات کشاورزی و باغی ایجاد می‌کنند. کنه‌ها انواع مختلفی دارند و خسارات متعددی را ایجاد می‌کنند و روش‌های مبارزه مختلفی دارند. آشنایی با انواع مختلف کنه‌ها می‌تواند در اتخاذ تصمیم مدیریتی صحیح و کاهش خسارات ناشی از آنها بسیار مؤثر باشد.

کنه قرمز اروپایی (*Panonychus ulmi*)

تا سال ۱۳۵۳ در ایران قرنطینه بود. تخم‌های پیازی شکل قرمز و شیاردار و دارای یک استتاله بلند و باریک در وسط، موهای پشتی بدن کلفت و از غده برآمده از ویژگی‌های مورفولوژیک آن است (شکل ۱). طیف وسیعی از درختان میوه دانه‌دار و هسته‌دار را آلوده می‌کند. در اثر تغذیه این کنه، ابتدا برگ‌ها رنگ پریده و سپس به قهوه‌ای متمایل شده و در نهایت خزان می‌کنند. میوه‌ها کوچک و نامرغوب می‌شود. زمستان را به صورت تخم روی شاخه‌ها و خصوصا اطراف جوانه‌ها سپری می‌کنند. تا ۱۳ نسل در سال تولید می‌کند.

شکل ۱- کنه قرمز اروپایی

کنه قرمز مرکبات (*panonychus citri*)

از آفات مهم مرکبات به ویژه در شمال کشور می‌باشد. همانند آفت قبل، موهای پشتی بدن کلفت و از غده برآمده است. تخم‌ها پیازی شکل، دارای ساقه میانی که از آن تعداد ۱۰-۱۲ رشته نازک به صورت شعاع‌هایی به سطح تکیه‌گاه جانبی تخم متصل است. با تغذیه از شیره برگ، میوه، پوست شاخه و تنه خسارت می‌زند. ایجاد لکه‌های ریز و زرد رنگ در سطح برگ، قاشقی شدن و ریزش شدید برگ‌ها، کوچک ماندن، کم آب شدن،

بدرنگی و ریزش میوه‌ها از علائم خسارت آفت به شمار می‌روند. انواع لیمو میزبان ترجیحی و نارنج و نارنگی مقاومت‌تر هستند. این کنه تار می‌تند. زمستان را به صورت تخم روی سرشاخه‌ها سپری می‌کند. تا ۱۹ نسل در سال در شمال کشور ایجاد می‌کند.

کنه گرد آلود خرم (*Oligonychus afrasiaticus*)

آفت کلیدی خرما بشمار می‌رود. رنگ بدن سفید تیره مخلوط با کمی زردی است. با تغذیه از شیر برگ‌های جوان و بخصوص میوه‌ها باعث تغییر رنگ برگ و میوه به خاکستری مایل به سفید و شکاف برداشتن میوه‌ها و بیرون آمدن مواد قندی و سخت و خشک شدن پوست میوه می‌شود (شکل ۲). کنه به منظور حفاظت و انتقال از خوشه‌ای به خوشه دیگر تار زیادی می‌تند، لذا خوشه‌های خرما ظاهری غبارآلود پیدا می‌کنند و میوه‌ها به رنگ قرمز تیره در آمده و چروکیده و نامرغوب شده و قبل از رسیدن می‌ریزند. زمستان را بصورت کنه ماده تلقیح یافته در لابلای الیاف تنه و تاج نخل خرما یا در خاک سپری می‌کند. ۱۰-۱۲ نسل در سال تولید می‌کند.

شکل ۲- آثار خسارت کنه گرد آلود خرما

کنه قرمز پا کوتاه چای (*Brevipalpus obovatus*)

یکی از آفات مهم چای، مرکبات و بسیاری از گیاهان زینتی در شمال کشور می‌باشد. رنگ رگبرگ اصلی در اثر تغذیه از سبز تیره تا کمرنگ و سطح رویی برگ نیز به رنگ زرد تیره یا برنزه در می‌آید. در جمعیت‌های بالا سبب ریزش برگ‌ها می‌شود. تا ۹ نسل در سال تولید می‌کند.

کنه قرمز پا کوتاه سیب (درختان میوه) (*Cenopalpus pulcher*)

سیب و گلابی از مهم‌ترین میزبان‌های آن می‌باشند. برگ‌های مورد حمله به طرف بالا لوله شده و لکه‌های ریز و روشنی که سرانجام قهوه‌ای می‌شوند در نقاط آلوده مشاهده می‌شوند. برگ‌های آلوده خزان کرده و محصول بشدت نقصان می‌یابد. زمستان را بصورت افراد ماده تلقیح یافته روی سرشاخه‌ها، شکاف‌های روی پوست و... می‌گذرانند. ۳-۵ نسل در سال ایجاد می‌کند.

کنه قرمز پا کوتاه انار (*Tenuipalpus punicae*)

میزبان اصلی آن انار است ولی از روی پسته و انجیر نیز گزارش شده است. در اثر تغذیه از شیره برگ‌ها، باعث تغییر رنگ و خشک شدن برگ‌ها و در نهایت، ضعف درخت و خشکیدگی سرشاخه‌های انار می‌گردد و در صورت تغذیه از میوه، باعث کوچک ماندن آن، بدشکل شدن و در نهایت، ترکیدگی انار می‌گردد. زمستان را بصورت افراد ماده بالغ در زیر شکاف‌ها و زیر پوست درختان و باقیمانده پاجوش‌های سال قبل و در سطح خاک نزدیک طوقه می‌گذرانند. ۷-۹ نسل در سال ایجاد می‌کند.

منبع

اکرمی، محمدعلی (۱۳۹۵). کنه‌شناسی گیاهی (چاپ سوم). تشیراز: انتشارات دانشگاه شیراز.

